

**VIIES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2020**  
**2Sm 12:1–10.13 (Rm 2:1–11; Jh 8:2–11)**

1 Ja ISSAND läkitas Naatani Taaveti juurde; too tuli tema juurde ning ütles temale: «Ühes linnas oli kaks meest, üks rikas ja teine vaene.

2 Rikkal oli väga palju lambaid ja veiseid,

3 aga vaesel ei olnud midagi muud kui üksainus pisike utetall, kelle ta oli ostnud. Ta toitis seda ja see kasvas üles tema juures üheskoos ta lastega; see sõi ta palukest, jõi ta karikast, magas ta süles ja oli temale nagu tütar.

4 Siis tuli rikka mehe juurde teekäija. Aga tema ei raatsinud võtta oma lammastest ja veistest, et valmistada rooga teekäijale, kes ta juurde oli tulnud, vaid ta võttis vaese mehe utetalle ja valmistas mehele, kes ta juurde oli tulnud.»

5 Siis Taaveti viha süttis väga põlema mehe vastu ja ta ütles Naatanile: «Nii tõesti kui ISSAND elab, mees, kes seda tegi, on surmalaps!

6 Ja ta peab utetalle tasuma neljakordselt, sellepärast et ta tegi nõnda ega halastanud!»

7 Aga Naatan ütles Taavetile: «See mees oled sina! Nõnda ütleb ISSAND, Iisraeli Jumal: Mina olen sind võidnud Iisraeli kuningaks ja mina olen sind päästnud Sauli käest.

8 Mina olen sulle andnud su isanda koja ja su sülle su isanda naised, ja olen sulle andnud Iisraeli ja Juuda soo. Ja kui seda on vähe, siis ma oleksin võinud sulle lisada veel ühte ja teist.

9 Mispärast sa oled põlanud ISSANDA sõna, tehes, mis on Tema silmis paha? Hett Uuriya sa löid mõõgaga maha ja tema naise sa võtsid enesele naiseks. Jah, tema sa tapsid ammonlaste mõõgaga.

10 Aga nüüd ei lahku mõõk su soost mitte iialgi, sellepärast et sa oled mind põlanud ja oled võtnud hett Uuriya naise enesele naiseks.

[11 Nõnda ütleb ISSAND: Vaata, ma lasen sinu oma soost tulla sulle õnnetusi; ma võtan sinu naised su silma ees ja annan su ligimesele ja tema magab su naistega selle päikese paistes.

12 Kuigi sina oled seda teinud salaja, teen mina seda kogu Iisraeli ees ja päise päeva ajal.»]<sup>1</sup>

13 Siis ütles Taavet Naatanile: «Mina olen pattu teinud ISSANDA vastu.» Ja Naatan ütles Taavetile: «ISSAND on juba su patu sulle andeks andnud. Sa ei sure.»

---

<sup>1</sup> EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava jätab salmid 11 ja 12 vahele.

## Sissejuhatus

Juudi traditsioonis liigitatakse Saamuel raamat[ud]<sup>2</sup>, nagu ka Joosua, Kohtumõistjate ja Kuningate raamatud, «varajaste prohvetite» alla<sup>3</sup>, kristlikus traditsioonis loetakse nad enamasti «ajalooramatute» hulka. Vana traditsiooni kohaselt on Saamueli raamatu[te] autoriks suuremas osas prohvet Saamuel ise<sup>4</sup>, uuem piibliteadus on enamasti seisukohal, et tegemist on erinevatest allikatest kombineeritud teosega, mis pärineb põhiosas 7. ja 6. sajandist eKr (või osaliselt juba 8. sajandist), kuigi mõned autorid paigutavad selle veelgi hilisemasse, eksiilijärgsesse aega.

Nii autorlus kui tekkeaeg on olulised vastuse otsimisel paljude uurijate küsimusele, kas tegemist on eelkõige ajalookirjelduse või pigem Iisraeli ajaloole teoloogilist tähendust anda püüdva teosega. Eelarvamusteta piiblilugeja jaoks siin tõenäoliselt vastuolu ei ole, kuna kogu Pühakirja sõnum ongi mitmetasapinnaline. Saamueli raamatute puhul tuleb see mitmetasapinnalisus esile muuhulgas ka seeläbi, et neid on, nagu öeldud, käsitletud nii ajaloo- kui prohvetiraamatutena.

Esimene Saamueli raamat hõlmab ajavahemiku Saamueli sünnist millalgi 11. sajandi esimesel veerandil eKr kuni kuningas Sauli surmani sama sajandi viimasel kümnendil<sup>5</sup>. Teine Saamueli raamat algab Taaveti leinakaebusega Sauli ja Joonatani surma pärast ning jätkub tema tõusmisega Juuda kuningaks ja võitlusega Sauli suguvõsa vastu. Pärast seda, kui Taavetist saab mõni aeg hiljem kogu Iisraeli kuningas ning ta vallutab Jeruusalemma ja teeb selle oma pealinnaks, keskendub ta suuremal määral võitlusele välisvaenlastega, unustamata samas kindlustada oma kuninglikku aujärge võimalike troonipretendentide vastu. Peatükid 13–19 kõnelevad Absalomi mässust Taaveti vastu, seejärel antakse ülevaade muude vastuhakkude mahasurumisest ja vastuolude leevendamisest. Teise Saamueli raamatu viimane peatükk räägib rahvaloendusest, mille korraldamisega tõmbab Taavet oma rahva peale Jumala nuhtluse.

Nii teise Saamueli raamatu kui kogu Taaveti loo murdepunktiks on peatükid 11 ja 12, mis kõnelevad Taaveti abielurikkumisest Batsebaga, tolle abikaasa Uurija reeturlikust tappa laskmisest ning Taavetit ja tema sugu selle tõttu tabavast karistusest, milleks ei ole mitte ainult Absalomi mäss, vaid vähemalt teataval määral terve tema kuningliku soo järgnev ajalugu: «Aga nüüd ei lahku mõõk su soost mitte iialgi...» (2Sm 12:10)

---

<sup>2</sup> Heebrea traditsioonis on tegemist ühe raamatuga, varajasim kaheks jagamine on leitav Septuagintas pealkirjadega Βασιλειών Α' ja Βασιλειών Β'.

<sup>3</sup> «Hilised prohvetid» on Jesaja, Jeremija, Hesekiel ja 12 «väikest prohvetit» Hooseast Malakini (Taaniel ei kuulu juudi traditsiooni järgi mitte prohvetite, vaid kirjade (poetilise kirjanduse) hulka.

<sup>4</sup> Mõningate lisandustega kuningas Taaveti «õukonnaprohvetitelt» Gaadilt ja Naatanilt (vrd 1Aj 29:29)).

<sup>5</sup> Saamuel suri mõned aastad enne Sauli, kuningas Sauli valitsemisaastad hõlmasid tõenäoliselt enamuse 11. sajandi teisest poolest eKr.

## Keelelisi märkuseid

**Issand** – nii siin kui järgnevatel salmides kasutatakse originaalis Jumala nime יהוה.

**Ja...läkitas** – וַיִּשְׁלַח – sõna שְׁלַח tähendab nii «läkitama» kui ka «välja sirutama».

**Naatani** – אֶת־נָתָן – nimi נָתָן tuleneb verbist נָתַן – «andma», «seadma», aga ka «määrama», «[kellegi kätte midagi] usaldama».

**Taaveti juurde** – אֶל־דָּוִד – nimi דָּוִד tähendab «armastatu».

**Meest** – אֲנָשִׁים – sõna אָנוּשׁ tähendab «inimene» ning tähistab mitmuse vormis enamasti kogu inimkonda.

**Rikas** – עָשִׁיר – sellel sõna üheks kaastähenduseks on ka oma rikkusega uhkustamine.

**Vaene** – שָׂרָא – sõna רָשׁוּ – «vaene» – tähendusvarjunditeks on ka puuduse kannatamine ja majanduslikult laostunud olemine või pärandusest ilmajäämine.<sup>6</sup>

**Pisike** – קִטְנָה – sõna קָטַן tähendab «väike», «tähtsusetu», «armetu».

**Ta toitis seda** – וַיְחַיֶּה – sõna חָיָה tähendab siin eeskätt «elus hoidma», «kosutama», «turgutama».<sup>7</sup>

**Ja see kasvas üles** – וַתִּגְדַּל – sõna גָּדַל tähendab «üles kasvama», «suureks saama», aga selle üheks algtähenduseks on ka «ühte köitma», mis võib viidata ka emotsionaalsele seotusele.

**Tema juures üheskoos ta lastega** – וְעַם־בְּנָיו יַחְדָּו – võiks tõlkida ka «tema ja ta lastega üheskoos».<sup>8</sup>

**Magas ta süles** – וּבְחִיקוֹ תִשָּׁב – sõna שָׁבַב tähendab eeskätt «lamama», «lebama», ka «magama», seda ka seksuaalvahekorra mõttes.<sup>9</sup>

<sup>6</sup> 1739. aasta Piiblis «kehwa».

<sup>7</sup> Ilmselt ei ole tegemist mitte lihtsalt «pisikese utetalle», vaid tõepoolest «armetu utetallega», kelle taolist ainsana too vaene mees sai endale lubada, kuna selles ei nähtud enam elulooma, ja kelle ta järgnevalt kirjeldatud hoolitsusega ellu turgutas.

<sup>8</sup> Eelnevalt verbi גָּדַל kohta öeldut silmas pidades võib siin mõelda ka «kokku kasvamisele».

<sup>9</sup> Ka väljend «kellegi süles lebama/olema» ise võib tähistada intiimset, mehe ja naise vahelist lähedust (vrd nt 5Ms 13:7; 28:54). Ilmselt ei ole Naatani sõnavalik siin eelnenut ja järgnevat silmas pidades juhuslik (vt salm 11; vrd ka 2Sm 11:4: וַיִּשְׁכַּב עִמָּה – «...magas temaga».)

**Nagu tütar** – כַּבֶּתֶר – siin võib olla tegemist teadliku sõnademänguga, kuna Batseba nimi, kellega Taavet abielu rikkus, sisaldab samuti sõna תַּבַּת – «tütar».<sup>10</sup>

**Aga tema ei raatsinud** – וַיִּחְמַל – sõna חָמַל tähendab eeskätt «halastama», «leebust üles näitama», sellest tulenevalt ka «raatsima». Sama sõna kasutatakse 6. salmi lõpul.

**Siis...viha süttis** – וַיִּחַרְחֹרֵחַ – sõna חָרַח – «viha» – tähendab ka «nina», «ninasõõre».<sup>11</sup>

**Ja ta peab...tasuma** – וַיִּשְׁלַם – sõna שָׁלַם tähendab «rahus (rahulepingus) elama», «rahu tegema», «terve/terviklik olema», «heastama», «taastama», «hüvitama», «terveks tegema».<sup>12</sup>

**Neljakordselt** – אַרְבַּעַתְיָם – arvu «neli» (nagu ka arvu «nelikümmend») peetakse hommikumaades üheks täiuslikest arvudest; põhjuseks võib olla, et selle aluseks olev verb רָבַע tähistab ruudukujuliseks tegemist või ruudukujuline olemist.<sup>13</sup>

**Ega halastanud** – וְאֵשֶׁר לֹא חָמַל – vt ülal sõna «raatsinud» – חָמַל – kohta öeldut.

**Mina olen sind võidnud** – אֲנִי מִשְׁחָתִיךָ – sõna שָׁח tähistab igasugust (esmajoones käega teostatud ja n-ö ülevaltpoolt tulevat) võidmist või määrimist, siinses kontekstis õliga võidmist, mille tähenduseks on pühitsemine ja teatud ametisse või teatud ülesannet täitma seadmine.<sup>14</sup> Asesõna אֲנִי – «mina» – kasutamine näitab erilist rõhuasetust, mida võiks tõlkida kui «Mina, mina ise olen sind võidnud...»

**Olen sind päästnud** – הִצַּלְתִּיךָ – sõna נָצַל tähendab siinkohal «[kellegi käest] ära tõmbama», «ära napsama», «ära päästma», «vabastama».

**Mina olen sulle andnud** – וְאֶתְנָה לְךָ – verbist נָתַן – «andma» –, pärineb ka siin kõneleva prohveti nimi נָתַן – «Naatan».

**Koja** – אֶת־בַּיִת – sõna בַּיִת tähendab nii «maja» või «koda» kui ka «majapidamine» ja «kodakondsed».

<sup>10</sup> Nime teiseks pooleks on sõna שָׁבַע – «seitse». Nime Batseba tähendus on tõenäoliselt «töötuse tütar», kuna arv «seitse» viitab sageli lepingule ja pühalikele vannetele või töötustele.

<sup>11</sup> Ka eesti keeles kõneldakse kellegi vihastumist kirjeldades sellest, kuidas tema «ninasõõrmed paisusid (või laienesid)».

<sup>12</sup> Sellest verbist tuleneb ka sõna שָׁלוֹם – «rahu», «täiuslikkus», «terviklikkus», «tervis», «heaolu».

<sup>13</sup> Taaveti nõue lähtub Moosese Seadusest: «Kui keegi varastab härja või lamba ja tapab või müüb selle, siis ta peab andma viis härga härja vastu ja neli lammast lamba vastu!» (2Ms 21:37; vrd ka Lk 19:8)

<sup>14</sup> Sellest verbist tuleneb ka sõna מְשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

**Su sülle** – בְּחִיקָךְ – vt ülal süles magamise kohta öeldut.

**Soo** – אֶת־בֵּית – vt ülal sõna «koda» – בֵּית – kohta öeldut.

**Ühte ja teist** – כְּהֵנָה וְכֵהֵנָה – võiks tõlkida ka «sedasama» või «neidsamu [asju]».<sup>15</sup>

**Sa oled põlanud** – בְּזִיתָ – sama sõna בָּזָה – «põlgama», «põlastama» – kasutab Taavet ise oma patukahetsuslaulus לֹא תִבְזֶה אֱלֹהִים לְבִנְשָׁר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים – «...murtud ja purukslöödud südant ei põlga Jumal» (Ps 51:19).

**Issanda sõna** – אֶת־דְּבַר יְהוָה – sõna דְּבַר tuleneb verbist דָּבַר – «kõnelema», «rääkima» – ning tähendab korrastatud, mõtestatud ja ka loovat kõnet (sõna), mis ei pruugi mitte ainult tähistada, vaid ka põhjustab seda, millest kõneldakse, s.t selles väljendub ja teostub [Jumala] vägi. Kui tegemist on «Issanda (JHWH) sõnaga» – דְּבַר־יְהוָה –, siis on tegemist kas ilmutusega Temast või koguni Tema eneseilmutusega.

**Paha** – הָרַע – sõna רַע tähistab nii seesmist kurjust ja pahatahtlikkust kui ka aktiivset, nähtavat ja kogetavat kurja, mida kellelegi tehakse.

**Hett** – הֶחֱתִי – sõna חֶתִי – «hett», «hetiit» – tuleneb kaanani teise poja Heeti nimest (vt 1Ms 10:15) ning selle tähenduseks on tõenäoliselt «hirm», «hirmuäratav», «hirmuvalitsus».<sup>16</sup>

**Uuriija** – nimi אֹרִיָּה tuleneb Jumala nimest יָהּ – «Jaah» – ning sõnast אֹר – «tuleleek», «tulevalgus», tähendades niisiis «Jaahi tuli» või «Jaah on mu tuli/valgus».

**Lõid...maha** – הִכִּיתָ – sõna נָכָה tähendab «lööma», «maha lööma», «rabama», ka «nuhtlema».

**Tapsid** – הִרְגָּתָ – sõna הָרַג ei tähista mitte ainult mörva kitsamas tähenduses, vaid igasugust, näiteks sõjas tapmist või ka loomade tapmist.

**Su soost** – מִבֵּיתְךָ – «sinu kojast» – vt ülal sõna «koda» – בֵּית – kohta öeldut.

**Mitte ialgi** – עַד־עוֹלָם – sõna עוֹלָם – «igavene» – tuleneb verbist עָלַם – «peitma», «varjama», «salajas hoidma» ning tähistab mitte ainult igavikku, vaid ka kauget, tundmatut, varjul olevat tulevikku.

<sup>15</sup> S.t veel rohkem naisi ja rikkust ja võimu.

<sup>16</sup> Siinkohal võib teatava irooniaga küsida, kes oli tegelik «hirmuvalitseja», kas hett Uuriija või Jumala poolt kuningaks võitud Taavet.

**Lasen...tulla** – מְקִים – sõna קום tähendab «[üles] tõusma», «tõusta laskma», «üles tõstma».

**Sinu oma soost** – מִבֵּיתְךָ – «sinu oma kojast» – vt ülal sõna «koda» – בַּיִת – kohta öeldut.

**Õnnetusi** – רָעָה – õigupoolest «kurja» – vt ülal sõna «paha» – רָע – kohta öeldut.<sup>17</sup>

**Su ligimesele** – לְרֵעִיךָ – sõna רָע tuleneb verbist רָעָה – «karjatama», «hoolitsema», «toitma», ka «juhatama», «valitsema» – ja tähendab «ligimene», «kaaslane», «sõber», «lähedane», ka «teine [inimene]».

**Ja tema magab** – וְשָׁכַב – vt ülal sõna «magas» – שָׁכַב – kohta öeldut.

**Selle päikese paistes** – לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַזֹּאת – otsetõlkes «selle päikese silme ees», s.t «päise päeva ajal», «kõikide silma all».

**Salaja** – בְּסֵתֶר – sõna סֵתֶר tähendab «salaja», «varjatult», «peidus olles».

**Seda** – אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה – sõna דָּבָר tähendab siinkohal «asi» – «[teen] seda asja».

**Ja päise päeva ajal** – וּנְגִד הַשֶּׁמֶשׁ – otsetõlkes «ja päikese ees».

**Mina olen pattu teinud** – הִטָּאתִי – sõna אָטָה tähendab «[märgist] mööda laskma», «[õigest eesmärgist] kõrvale kalduma», siit ka «eksima», «patustama».

**On...su patu sulle andeks andnud** – הֶעֱבִיר הַטָּאתְךָ – sõna עָבַר tähendab siinkohal «ära minna laskma», ka «ära võtma», «eemaldama», «ära saatma».<sup>18</sup>

### Sisuline analüüs

2. Saamueli 12:1–13 ei ole – vähemalt mitte esmajoones – moraalijutustus sõnumiga, et «ära mõista kohut, kuna sa oled ise samasugune patune». Kui tahta üldistada, siis oleks sõnum pigem pauluslik «kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest», millele järgneb «...ning mõistetakse õigeks tema armust päris muidu» (Rm 3:23j).

Tegelikult kujutavad 2. Saamueli raamatu 11. ja 12. peatükk endast murdejoont, millest lähtudes tuleb mõista ja mõtestada nii Taaveti soo kui kogu Iisraeli riigi ja rahva ajaloolist saatust. Prohvet Naatan ütleb 9. salmis selgelt välja põhiprobleemi: «Sa oled põlanud Issanda sõna, tehes, mis on Tema silmis paha.» Enam-vähem samad sõnad

<sup>17</sup> 1739. aasta Piiblis: «...ma tahhan so omma soust kurja so peäle sata»

<sup>18</sup> 1739. aasta Piiblis: «Jehowa on ka so patto lasknud mödaminna.»

korduvad järgnevalt pea kõigi Iisraeli ja Juuda kuningate iseloomustustes: «[See ja see] tegi kurja Issanda silmis...» – 1. ja 2. Kuningate raamatus kokku rohkem kui kahekümnel korral.

Taavet oli saanud Jumala käest kõik, mis tal oli ja mis ta ise oli. Ta oleks võinud saada märksa enamgi, aga ta ei olnud sellega rahul, vaid soovis mitte ainult *omada* rohkem, vaid eeskätt *olla* rohkem, võttes endale õiguse arvata, et tal on meelevald sellegi üle, mis kuulub kellelegi teisele. Siin saavad väga otseselt tõeks prohvet Saamueli hoiatavad sõnad, millega ta püüdis muuta Iisraeli rahva meelt, kui too nõudis endale kuningat (vrd 1Sm 8:11–18).<sup>19</sup>

Kuigi Taavet teeb ülekohut oma ligimestele, rikkudes vähemalt kolme kümnest käsust<sup>20</sup>, on tema peamiseks patuks vastuhakk Jumalale, mis lisaks himustamisele, mõrvale ja abielurikkumisele seisnes ka oma kohustuste mittetäitmisel kuningana, isiklike hüvede ja naudingute riigi- ja rahvajahi vastutusest ettepoole seadmises ning talle usaldatud meelevalla kasutamises nii oma kuritegude sooritamiseks kui nende kinnimätsimiseks.

2. Saamueli raamatu 11. peatükk algab nõnda: «Ja järgmisel aastal kuningate sõttamineku ajal läkitas Taavet Joabi ja koos temaga ta sulased ja kogu Iisraeli sõtta... Taavet ise aga jäi Jeruusalemma.» Kuigi väljendit «kuningate sõttamineku ajal» on täiesti põhjendatud mõista arvatavasti üldiselt käibel olnud ajamääratlusena, on siin nähtav ka ühemõtteline Taaveti pihta sihitud kriitikanool: kuningate sõttamineku ajal jääb tema Jeruusalemma ning elab jõudeelu<sup>21</sup>, samal ajal kui tema mehed valavad rindel verd ja ta ise peaks olema nende juures.

Eriti teravas kontrastis on sellega järgnevalt Uuriija kohta öeldu. Kui Taavet soovitab tal minna n-ö ärateenitud puhkust kasutades oma naise juurde, siis vastab Uuriija: «Laegas ning Iisrael ja Juuda asuvad telkides, ja mu isand Joab ja mu isanda sulased on väljal leeris. Kas mina peaksin siis minema oma kotta sööma ja jooma ja magama oma naisega? Nii tõesti kui sa elad ja nii tõesti kui su hing elab, ma ei tee seda mitte.» (2Sm 11:1) Hett Uuriija keeldus magamast *oma* naisega samal ajal, kui tema relvavennad olid rindel, Taavetil aga polnud mingit sisemist takistust magada oma *ligimese* naisega.

Taavet üritab ühte pattu – abielurikkumist – varjata teise, veelgi suurema patu – mõrva – abil, ja näib, et see lähebki tal korda. Paraku ei ole see muud kui enesepettus, kuna Jumalale on kõik teada – ning peagi saab kõik avalikuks kogu rahva ees.

---

<sup>19</sup> Taolise mõtteviisi klassikalisimaks väljenduseks on kahtlemata Louis' XIV kuulus «L'état, c'est moi.» – «Riik, see olen mina.»

<sup>20</sup> Sa ei tohi tappa; sa ei tohi abielu rikkuda; sa ei tohi himustada oma ligimese naist. (2Ms 20:13j.17)

<sup>21</sup> Vrd «...ühel öhtul, kui Taavet oli tõusnud voodist ja kõndis kuningakoja katusel...» (2Sm 11:2)

Prohvet Naatani jutustatud tähendamissõna järgib üsna läbinähtavalt Taaveti, Batseba ja Uurija lugu (vt ülalolevaid sõnaseletusi) ning kuigi Taavet selle tähendust esimesel hetkel ei mõista, saab talle kõik arusaadavaks niipea, kui Naatan on jutustuse mõtet selgitanud. Ei mingit vastuvaidlemist, mitte mingeid eneseõigustusi – Taavet teab täpselt, milles asi: «Ma olen pattu teinud Issanda vastu.»<sup>22</sup>

Naatani (s.t Jumala) vastus Taavetile koosneb kahest osast: esiteks andeksandmise kuulutus – «Issand on juba su patu sulle andeks andnud. Sa ei sure.»<sup>23</sup> – ning teiseks Taaveti pattude tagajärgede kirjeldus: «Poeg, kes sulle on sündinud, [peab] kindlasti surema.» (2Sm 12:14)<sup>24</sup>, millele lisandub juba varem öeldu: «Vaata, ma lasen sinu oma soost tulla sulle õnnetusi; ma võtan sinu naised su silma ees ja annan su ligimesele ja tema magab su naistega selle päikese paistes. Kuigi sina oled seda teinud salaja, teen mina seda kogu Iisraeli ees ja päise päeva ajal.» (2Sm 12:11j) ja «Aga nüüd ei lahku mõök su soost mitte ialgi.» (2Sm 12:10)

Nagu öeldud, ei ole siin küsimus mitte ainult ühes Taaveti elu üksiksündmuses, vaid tegemist on murdejoonega: kui seni on kõik läinud ülesmäge, siis nüüd on alanud paratamatu langus, mille esimeseks vaatuseks on Absalomi mäss, edasine jätkub aga Saalomoni kahetsusväärse taganemisega tema elu lõpul ning kõige sellega, mida teame pärast Saalomoni kaheks jagunenud kuningriiki tabanud kurvast saatusest.<sup>25</sup>

Jumalik andeksandmine ei tähenda – vähemalt mitte alati – süüdlase karistamata jätmist. Samuti ei tähenda see – vähemalt mitte alati –, et Jumal vabastaks inimesed oma ülekohtu tagajärgede kandmisest. Andeksandmine tähendab patu- ja süükoorma äravõtmist selleks, et andestuse osaliseks saanu võiks muutuda ja talle kingitud uut võimalust kasutada senisest erineva elu elamiseks.

Taaveti ja Batseba esimene poeg küll suri, kuid Jumal andis neile veel lapsi – ja ühest neist sai kuningas, kelle valitsemisaeg kujutas endast Iisraeli riigi suurimat õitsengut.

Jumal ei kõrvaldanud Taavetit kuninglikult aujärjelt, nagu Ta oli teinud Sauliga, kuid ta pidi nägema oma armastatud poja Absalomi vastuhakku ja leinama tema enneaegse surma pärast. Kõigest hoolimata võis Taavet läbi kogu oma elu kogeda Jumala abi ja

---

<sup>22</sup> Heebrea keeles kõlavad Taaveti sõnad eriti löövana lühidalt: קָטַתִּי לַיהוָה – nagu paiskaks ta välja midagi, mis on patustamisest saati tema peas vasardanud.

<sup>23</sup> Kuigi nii abielurikkumine kui mõrv on Moosese Seaduse järgi surmaväärt patud.

<sup>24</sup> Õigupoolest tabas Taavetit tema oma kohtuotsus (vrd 2Sm 12:6), kuna ta ei kaotanud mitte ainult ühe poja, vaid neli: lisaks Batseba esmasündinule (2Sm 12:18) ka Amnoni (2Sm 13:28j), Absalomi (2Sm 18:14j) ja – tõsi, juba pärast Taaveti enda surma – Adonija (1Kn 2:25).

<sup>25</sup> Küllap ei ole siin tähtsusetu seegi, et Taaveti kuninglik suguvõsa jätkus just Batseba pojaga.



teenimatut armu: «Sest surmalained piirasid mind ja nurjatuse jõed tegid mulle hirmu. Surmavalla köied ümbritsesid mind, surma võrgud sattusid mu ette. Oma kitsikuses ma hüüdsin Issandat ja kisendasin oma Jumala poole. Ta kuulis mu häält oma templist ja mu appihüüd jõudis Ta kõrvu.» (2Sm 22:5–7)

Taaveti suurus ei ole mitte tema isiklikus laimatus moraalis – sellest oli ta vähemalt sama kaugel kui kõik langusjärgsed inimesed –, vaid tema kõikumatus usalduses Jumala vastu, olgu heas või halvas.

### Jutluseks

Nelipühale järgneva viienda pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Halastage!» ning teemat sissejuhatavat tekst on järgmine: «Inimese asi ei ole oma ligimest hukka mõista, sest üksnes Jumalal on õigus kohut mõista. Meid kutsutakse üksteisele andestama ning edendama õiglust ja headust. Me kuulume patuste inimeste kirikusse, kes elab Jumala andeksandmisest.»

Kuna 2. lugemisaasta Evangeeliumiks (Jh 8:2–11) on Jeesuse ja abielurikkumiselt tabatud naise lugu, mille kõige tuntumaks ja kirikuvõõrastegi inimeste seas populaarsemaks osaks on Jeesuse sõnad «Kes teie seast ei ole pattu teinud, visaku teda esimesena kiviga!», ning Epistel (Rm 2:1–11) algab sõnadega «Seepärast, oh kohut mõistev inimene, ole sa kes tahes: sa ei saa ennast vabandada, sest milles sa teise üle kohut mõistad, selles mõistad sa süüdi iseene! Sina, kes sa mõistad kohut, teed ju sedasama!», võib jääda mulje, nagu olekski pühapäeva ja sellest tulenevalt ka Vana Testamendi lugemise keskseks sõnumiks «Ära mõista kohut, sest sa ise oled samasugune!»

Kuigi sellegi puhul on tegemist äärmiselt olulise ja igal ajal aktuaalse meeldetuletusega, tuleks fookus seada siiski mujale. Abielurikkumiselt tabatud naise loos on vaieldamatult selge, et too naine oli abielu rikkunud ja seeläbi pattu teinud. Jeesus ütleb talle teda ära saates: «Mine, ja nüüdsest peale ära enam tee pattu!» Ka apostel Pauluse taotluseks ei ole pattu relativiseerida, vaid rõhutada, et kui inimene ei kahetse ja ei paranda meelt, siis tabab teda Jumala viha, sõltumata sellest, mida keegi endast ise arwab.

Vana Testamendi lugemise keskmes on Taaveti taevani kisendavad patud, mille eest ta väärriks vähemalt kahekordset surmaotsust – ning Jumala arm ja andeksandmine, mida ei ole võimalik ära teenida, vaid mille Jumal kingib neile, kes oma pattu tundes ja tunnistades ennast täielikult Tema kätte usaldavad, hoolimata sellest, kas ja kuidas Jumal neid karistada otsustab. Üheks oluliseks kõrvalteemaks ongi siinkohal Jumala karistus – ja tagajärjed, mis inimlik ülekohus endaga paratamatult kaasa toob.

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumal tunneb meid läbi ja läbi. Tema eest ei ole võimalik midagi varjata – isegi siis mitte, kui kellelgi peaks õnnestuma omaenda südametunnistust petta ja vaikima sundida. On meie endi huvides püüelda selle poole, et pilt, mis meil iseendast on, oleks võimalikult kooskõlas tegelikkusega.
2. Meie tegudel on tagajärjed, ja isegi kui meil teinekord õnnestub oma patte varjata, peame nii ise kui paraku sagedasti ka teised inimesed (ja/või meid ümbritsev keskkond) nende tagajärgedega maadlema. Patu vahest kõige kohutavam tagajärg on aga, et me ei ole suutelised sellest alguse saanud langust ise peatama, vaid see viib üha uute ja uute pattudeni ning üha kaugemale ja kaugemale Jumalast (just nii, nagu Taavet üritas üht pattu kinni mätsida veelgi suurema patu abil).
3. Mõistmine, et Jumalale on niikuinii kõik teada, ei peaks meid hirmutama, vaid pigem vabastama. Nagu Taavet võis ehk lausa teatava kergendusega paisata välja sõnad, mis olid teda algusest peale seesmiselt rõhunud: «Ma olen pattu teinud!», nii võiksime meiegi aru saada, et kuna Jumal tunneb meid paremini kui me ise, ei ole meil mõtet näha vaeva oma pattude varjata püüdmisega, vaid me võime ennast täielikult Jumala kätte usaldada – sest me oleme niikuinii Tema käes – ja teada, et see, mida Tema laseb meile osaks saada, on alati parem kui ükskõik mis, mida me ise suudame. Isegi siis, kui Jumal meid karistab – ikka selleks, et oma helduses meid meelt parandama juhtida (vrd Rm 2:4).